

ΚΕΙΜΕΝΙΚΑ ΕΙΔΗ

	<u>ΔΟΚΙΜΙΟ</u>	<u>ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ</u>	<u>ΑΡΘΡΟ</u>
Περιεχόμενο	- Επιστημονικό-εγκυκλοπαιδικό θέμα με γενικότερο/μονιμότερο ενδιαφέρον. - Θεωρητική η προσέγγισή του.	- Αφόρμηση από γεγονός της επικαιρότητας. - Αναγωγή σε παρατηρήσεις, σκέψεις διαχρονικού χαρακτήρα αναφορικά με θέματα επιστημονικά εγκυκλοπαιδικά - Γράφεται από ειδικό σε κάποιο θέμα. - Προορίζεται να δημοσιευθεί στον τύπο σε ειδική θέση (στο κάτω μέρος της σελίδας των εφημερίδων).	- Θέμα: γεγονός της επικαιρότητας. - Παρουσίασή του με : - Αντικειμενικά-πληροφοριακά στοιχεία που το γνωστοποιούν. - Υποκειμενικά σχόλια. - αξιολογήσεις που το ερμηνεύουν.
Γλώσσα	- Πλούσια, αισθητικά επεξεργασμένη, λογοτεχνική.	- Δηλωτική - Αναφορική - Ειδικό λεξιλόγιο - Λόγιες εκφράσεις - Διάνθιση με λογοτεχνικές εκφράσεις, ανάλογα με το θέμα.	- Δηλωτική - Αναφορική - Στοιχεία προφορικότητας (α' πρόσωπο, μεταφορές) για την προσέγγιση του αναγνώστη.
Ύφος	- Προσωπικό - Οικείο - Λογοτεχνικό	- Επίσημο - Σοβαρό - Αντικειμενικό	- Αντικειμενικό - Σοβαρό
Σκοπός	- Μετάδοση γνώσεων. - Ανάπτυξη	- Μόρφωση - Καλλιέργεια - Ανάπτυξη	- Πληροφόρηση-ενημέρωση του δέκτη πάνω σε τρέχουσες εξελίξεις.

	προβληματισμού πάνω σε θέματα διαχρονικού ενδιαφέροντος. - Τέρψη	προβληματισμού	- Καθοδήγησή του προς τη διαμόρφωση γνώμης, άποψης.
--	--	----------------	---

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Εξωτερικές ενδείξεις	- Χαιρετισμός –Προσφώνηση/αποφώνηση
Περιεχόμενο	Ποικίλα θέματα: - Γεγονότα της προσωπικής ζωής - Ζητήματα σχετιζόμενα με τα ατομικά ενδιαφέροντα
Γλώσσα	- Καθημερινή, απλή - Χρήση α' και β' ρηματικού προσώπου.
Ύφος	- Άμεσο, οικείο, ελεύθερο, αυθόρμητο, αβίαστο
Σκοπός	- Επικοινωνία με τον παραλήπτη: - Ενημέρωσή του για τα γεγονότα της προσωπικής του ζωής. - Εκμυστήρευση στοχασμών/επιθυμιών.

ΟΜΙΛΙΑ

Εξωτερικές ενδείξεις	- Προσφώνηση-Αποφώνηση - Εισαγωγική παράγραφος στην οποία ο ρήτορας αναφέρει το λόγο που τον έκανε ν' ανέβει στο βήμα, περιγράφει την κατάσταση, και διατυπώνει εν συντομία τη θέση του.
Περιεχόμενο	- Ποικίλα θέματα.
	- Ανάλογη προς το ακροατήριο. - Χρήση α' πληθυντικού που δημιουργεί μια οικειότητα ανάμεσα στον ομιλητή και στο κοινό του, με το οποίο μοιράζεται το ενδιαφέρον για το υπό πραγμάτευση θέμα. - Χρήση του α' ενικού προσώπου

Γλώσσα	- Επιδίωξη της έμφασης, του τονισμού κάποιων σημείων, ώστε να καταστεί η ομιλία πιο ενδιαφέρουσα και να διευκολυνθεί ο ακροατής στην παρακολούθηση με τους εξής τρόπους: - Χρήση εκφράσεων επιτονισμού - Χρήση του σχήματος της αντίθεσης - Χρήση ερωταπόκρισης - Χρήση της επιδοτικής σύνδεσης (παρατακτική αντιθετική π.χ όχι μόνο..αλλά και..)
Ύφος	- Ποικίλει ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις (οικείο, καθημερινό-επίσημο, σοβαρό, αποδεικτικό / πειστικό)
Σκοπός	- Να μοιραστεί ο ρήτορας το ενδιαφέρον για το υπό πραγμάτευση θέμα: Να εκθέσει τις απόψεις του. - Να πληροφορήσει. - Να προβληματίσει. - Να πείσει.

ΕΙΔΗ ΔΟΚΙΜΙΩΝ

	ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ (ΣΤΟΧΑΣΤΙΚΟ) ΔΟΚΙΜΙΟ
Περιεχόμενο	- Παρατηρήσεις - Διατυπώσεις - Επισημάνσεις - Προβληματισμοί - Έκφραση των ιδεών του συγγραφέα. - Ενασχόληση με ένα μόνο θέμα. - Λογικό περιεχόμενο - Αξιόπιστη, ρεαλιστική απεικόνιση της πραγματικότητας. - Απαιτούνται γνώσεις και όχι φαντασία.	- Παρατηρήσεις, προβληματισμοί, ιδέες του συγγραφέα αλλά και εμπειρίες, αισθήσεις, οράματα, προσωπικές συλλήψεις και αισθήματα του συγγραφέα. - Βιωματικό περιεχόμενο. - Πλασματική απεικόνιση της πραγματικότητας. - Υποκειμενισμός. - Ενασχόληση με ποικιλία θεμάτων.

Συγγραφέας	- Κυρίαρχη η γνωστική ιδιότητα, ο γνωστικός οπλισμός.	- Κυρίαρχη η ιδιότητα του λογοτέχνη, η ευαισθησία, η φαντασία, η υποκειμενικότητα.
Τρόποι πειθούς	- Επίκληση στη λογική	- Επίκληση στο συναίσθημα
Ύφος	- Σοβαρό, επίσημο, αυστηρό	- Γλαφυρό, άμεσο, οικείο, προσωπικό
Δομή	- Αυστηρή, λογική οργάνωση και διευθέτηση των ιδεών. - Τριμερής δομή (πρόλογος-κύριο μέρος-επίλογος). - Παραγωγική ή επαγωγική συλλογιστική πορεία. - Νοηματικές ενότητες. - Ύπαρξη συνοχής, συνεκτικότητας, αλληλουχίας.	- Ελεύθερη πραγμάτευση του θέματος. - Περιήγηση στο χώρο των ιδεών. - Συνειρμικές μεταβιβάσεις. - Απουσία συνοχής.
Σκοπός	- Διερεύνηση του θέματος. - Υπεράσπιση ή ανασκευή μιας θέσης. - Πληροφόρηση - Πειθώ - Διδαχή	- Συναισθηματική συμμετοχή του δέκτη. - Αφύπνιση της φαντασίας, της ευαισθησίας. - Ανάπτυξη προβληματισμού. - Τέρψη
Γλώσσα	- Δηλωτική-κυριολεκτική. - Αφηρημένες λέξεις-ειδικοί όροι. - Λόγιες λέξεις. - Συνεκτικά μόρια. - Χρήση λέξεων-εκφράσεων που: - Προσδιορίζουν το ποσοστό αλήθειας (πιθανώς, βεβαίως, ίσως). - Φανερώνουν την οπτική γωνία θεώρησης των λεγομένων. - Αποκαλύπτουν την	- Συνυποδηλωτική-μεταφορική - Παρέκκλιση από τη γλωσσική νόρμα. (Υ-P-A ή Υ-P-A-A ή Υ-P-K) - Προφορικότητα στην έκφραση (χρήση καθημερινών λέξεων-εκφράσεων). - Σχήματα λόγου. - Χρήση συμβόλων. - Εικονοπλαστικός λόγος που λειτουργεί συνειρμικά. - Λέξεις-εκφράσεις με συγκινησιακή φόρτιση. - Λογοτεχνικότητα-καλαίσθητη

	πρόθεση αναδιατύπωσης (αναλυτικά, συνοψίζοντας). - Χαρακτηριστικά επιστημονικού λόγου (ειδικό λεξιλόγιο).	διατύπωση.
--	---	------------

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Είδος έντεχνου λόγου με λογοτεχνική χροιά (χωρίς να σημαίνει ότι ανήκει στη λογοτεχνία). Κάποτε εισχωρεί στο χώρο της λογοτεχνίας, κάποτε όχι, παραμένοντας στην περιοχή της δημοσιογραφίας (δημοσιεύεται σε περιοδικά και εφημερίδες, σε συγκεκριμένη στήλη).

Θεματολογία: ο χρονογράφος αντλεί τα θέματά του από την επικαιρότητα, την οποία σχολιάζει.

Τόνος: το χρονογράφημα γράφεται σε τόνο εύθυμο, χιουμοριστικό, χαριτωμένο, κάποτε επικριτικό / δηκτικό, συχνά ειρωνικό, παραινετικό, έμμεσα ή άμεσα διδασκτικό.

ΕΙΔΗΣΗ

Κείμενο πληροφοριακού χαρακτήρα → ο δημοσιογράφος στοχεύει να πληροφορήσει τον αναγνώστη ως προς ένα γεγονός της επικαιρότητας. Παρουσιάζει το γεγονός αποφεύγοντας την κριτική και το σχόλιο (τουλάχιστον δεν σχολιάζει άμεσα τα γεγονότα).

Τύποι ασκήσεων:

- Να χαρακτηρίσετε το κειμενικό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο και να παραθέσετε στοιχεία που να το αποδεικνύουν.
- Να σχολιάσετε τη γλώσσα/ ύφος του συγγραφέα.
- Ποιος είναι ο σκοπός του συγγραφέα;
(Συνήθως μεταδίδει πληροφορίες, τις απόψεις του, υποστηρίζει, αναλύει, ερμηνεύει, επιχειρεί να πείσει. Σπανιότερα επιχειρεί να τέρψει, να διασκεδάσει, να σχολιάσει, να εξομολογηθεί).
- Να αναφέρετε στοιχεία του κειμένου τα οποία δικαιολογούν την άποψη ότι το συγκεκριμένο κείμενο συγγενεύει με τη λογοτεχνία.
(Τέτοια στοιχεία μπορούν να θεωρηθούν η παρουσία εκφραστικών μέσων, η επίκληση στο συναίσθημα – φορτισμένος λόγος -, οι λογοτεχνίζουσες εκφράσεις, η σεινειρμική γραφή, ο προσωπικός τόνος, η διάθεση εξομολόγησης με έντονο το υποκειμενικό στοιχείο).